ୟୁନାଇଟେଡ୍ ଇଣ୍ଡିଆ ଇନସୁରାନ୍ସ କମ୍ପାନୀ ଲିମିଟେଡ୍

ବନାମ

ଭୂଷଣ ସଚଦେବା ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ

ଜାନୁଆରୀ 18, 2002

[କେ.ଟି. ଥୋମାସ୍ ଏବଂ ଏସ୍.ଏନ୍. ଫୁକାନ୍, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଦ୍ୱୟ]

ମୋଟର ଯାନ ଅଧିନିୟମ, 1988 – ଧାରା 173 (1) – ଏହା ଅଧୀନରେ ଅପିଲ କରିବାର ଅଧିକାର – ବୀମା କମ୍ପାନୀର ଅଧିକାର – ବୀମାଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ଅପିଲ ଦାୟର କରାଯାଇନାହିଁ – ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରାଗଲା ଯେ, ବୀମା କମ୍ପାନୀର ଅପିଲ ଦାୟର କରିବାର ଅଧିକାର ରହିଛି, ଯେହେତୁ ଏହା "ଏକ ଦାବି ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କ ଏକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟଥିତ ଯେକୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି" ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିର ପରିସରଭୁକ୍ତ ଅଟେ ।

ଶବ୍ଦ ଓ ବାକ୍ୟାଂଶ:

"ଏକ ଦାବି ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କ ଏକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟଥିତ ଯେକୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି" – ମୋଟର ଯାନ ଅଧିନିୟମ, 1988 ର ଧାରା 173 (1) ର ସନ୍ଦର୍ଭରେ ଏହାର ଅର୍ଥ ।

ଏକ ମୋଟର ଦୁର୍ଘଟଣା ଜନିତ ଦାବି ମାମଲାରେ, ଦାବି ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ବୀମାଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ କ୍ଷତିପୂରଣ ପ୍ରଦାନର ଦାୟିତ୍ୱରୁ ମୁକ୍ତ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଅପିଲକାରୀ-ବୀମା କମ୍ପାନୀକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ । ବୀମାଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ଉକ୍ତ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ କୌଣସି ଅପିଲ ଦାୟର କରିନଥିଲେ । ଅପିଲକାରୀ-ବୀମା କମ୍ପାନୀ, ମୋଟର ଯାନ ଅଧିନିୟମ, 1988 ର ଧାରା 173 ଅଧୀନରେ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏକ ଅପିଲ ଦାୟର କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ବୋଲି ଅନୁମାନ କରି, ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 227 ଅଧୀନରେ ଏକ ପୁନଃରୀକ୍ଷଣ ଆବେଦନ ଦାୟର କରିଥିଲେ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଉକ୍ତ ଆବେଦନର ବଜାୟ ରହିବା ଯୋଗ୍ୟତା ପ୍ରଶ୍ନ ଉପରେ ଏକ ସୂଚନା ଜାରି କରିଥିଲେ । ସେଥିପାଇଁ, ଏହି ଅପିଲ ଦାୟର କରାଯାଇଛି ।

ଏହି ଅପିଲର ଫଏସଲା କରି ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିଥିଲେ:

1. ବୀମା କମ୍ପାନୀ ପାଇଁ ମୋଟର ଯାନ ଅଧିନିୟମ, **1988** ର ଧାରା **173** ଅଧୀନରେ ଥିବା ଅଧିକାରର ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ଉନ୍ମୁକ୍ତ ଅଟେ, ଯେହେତୁ ବୀମାଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ତାଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ପାରିତ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅପିଲ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲେ । ସ୍ଥିତି ଏପରି ହୋଇଥିବାରୁ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାୟର କରାଯାଇଥିବା ପୁନଃରୀକ୍ଷଣ ଆବେଦନକୁ ଉକ୍ତ ଅଧିନିୟମର ଧାରା **173** ଅଧୀନରେ ଏକ ଅପିଲ ଆବେଦନ ଭାବେ ବିବେଚନା କରାଯିବା ଉଚିତ ।

2. ଯଦି ଏହା ଧରିନିଆଯାଏ ଯେ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଭାବେ ଅନ୍ୟାୟପୂର୍ଣ୍ଣ ମନେହେଲେ ମଧ୍ୟ କୌଣସି ବୀମା କମ୍ପାନୀ ନିଜକୁ ବ୍ୟଥିତ ମନେ କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ଏବଂ ସେଭଳି ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ରାଶି ସାର୍ବଜନୀନ ପାଣ୍ଠିରୁ ଯିବା ଉଚିତ, ତେବେ ଏହା ଦ୍ୱାରା ଲୋକହିତ ହିଁ କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ହୁଏ । ଯଦି ବୀମା କମ୍ପାନୀ ନିକଟରେ ଏହା ବିଶ୍ୱାସ କରିବାର କାରଣ ଥାଏ ଯେ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟଟି ପ୍ରତାରଣାମୂଳକ ଭାବେ ହାସଲ କରାଯାଇଛି, ଯେଉଁ ତଥ୍ୟ ବୀମାଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଜଣାନଥିଲା, ତେବେ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବେ ବ୍ୟଥିତ ଅନୁଭବ କରିବ । ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣସି ବୈଧାନିକ ବାଧ୍ୟବାଧକତା ନଥାଏ, ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେଭଳି ବ୍ୟଥିତ ବୀମା କମ୍ପାନୀଗୁଡ଼ିକୁ ଅପିଲର ଆଇନଗତ ପ୍ରତିକାର ଖୋଜିବାର ସୁଯୋଗରୁ ବଞ୍ଚିତ କରୁଥିବା କୌଣସି ବ୍ୟାଖ୍ୟାକୁ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ଧାରା **173** କିମ୍ବା ଅଧିନିୟମର ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଏପରି କିଛି ନାହିଁ ଯାହା ବୀମା କମ୍ପାନୀକୁ ଅପିଲର ପ୍ରତିକାର ଆପଣାଇବାରୁ ବାରଣ କରେ, ଯେତେବେଳେ ଏହା ଜାଣେ ଯେ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟଟି ଅନ୍ୟାୟପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଟେ ।

3. ଯେତେବେଳେ ବୀମାଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅପିଲ ଦାୟର କରିବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲେ, ସେତେବେଳେ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ଉକ୍ତ ଅଧିନିୟମର ଧାରା **173(1)** ରେ ବ୍ୟବହୃତ "ଏକ ଦାବି ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କ ଏକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟଥିତ ଯେକୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି" ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକର ପରିସରଭୁକ୍ତ ହୋଇପାରିବ ।

4. ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱିତା କରିବାର ଅଧିକାର ମଧ୍ୟରେ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅପିଲ ଦାୟର କରି ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱିତା କରିବାର ଅଧିକାର ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଅଟେ । ତେଣୁ, ବୀମାଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ଅଧିନିୟମର ଧାରା **173** ଅଧୀନରେ ଥିବା ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ଅପିଲ ଦାୟର କରି ଦାବିର ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱିତା ଜାରି ରଖିପାରିବେ । ଯଦି ବୀମାଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ଅପିଲ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୁଅନ୍ତି, ତାହା ମଧ୍ୟ ଉକ୍ତ ଦାବିର ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ଭାବେ ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱିତା କରିବାରେ ବିଫଳତା ସଦୃଶ ହେବ ।

ନରେନ୍ଦ୍ର କୁମାର ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଜଣେ ବନାମ ୟାରେନିସା ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ, **[1998] 9 SCC 202 ଏବଂ** ଚିନ୍ନମା ଜର୍ଜ *ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ବନାମ ଏନ୍.କେ. ରାଜୁ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ,* **[2000] 4 SCC 130, ପ୍ରଭେଦନୀୟ ।**

ଦେୱାନୀ ଅପିଲୀୟ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତା: ଦେୱାନୀ ଅପିଲ ସଂଖ୍ୟା 543/2002 ।

ସି.ଏମ୍. (ଏମ୍.) ସଂଖ୍ୟା 564/2001 ମାମଲାରେ ଦିଲ୍ଲୀ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ 13.9.2001 ତାରିଖର ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏହି ଅପିଲ ଦାୟର କରାଯାଇଛି ।

ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ତରଫରୁ ପି.ପି. ମଲହୋତ୍ରା, କେ.ଏଲ୍. ନନ୍ଦୱାନୀ, କମଲ ବୈଦ ଏବଂ ଦେବାଶିଷ ମିଶ୍ର ।

ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ଏହି ରାୟ **ମାନ୍ୟବର ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଥୋମାସଙ୍କ** ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା ।

ଅନୁମତି ମଞ୍ଜୁର କରାଗଲା ।

ଯଦି ଏକ ମୋଟର ଦୁର୍ଘଟଣା ଦାବି ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ (ସଂକ୍ଷେପରେ 'ଦାବି ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ') ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଦ୍ୱାରା ବୀମା କମ୍ପାନୀ ବ୍ୟଥିତ ହୁଏ, ତେବେ ଏହାର ପ୍ରତିକାର କ'ଣ? ମୋଟର ଯାନ ଅଧିନିୟମ, 1988 (ସଂକ୍ଷେପରେ 'ଅଧିନିୟମ') ର ଧାରା 173 ଅଧୀନରେ ସେ ଏକ ଅପିଲ ଦାୟର କରିପାରିବ ନାହିଁ ବୋଲି ଅନୁମାନ କରି, ଅପିଲକାରୀ-ବୀମା କମ୍ପାନୀ ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 227 ଅଧୀନରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମ୍ମୁଖରେ ଏକ ପୁନଃରୀକ୍ଷଣ ଆବେଦନ ଦାୟର କରିବାକୁ ଚୟନ କରିଛନ୍ତି । ପୁନଃରୀକ୍ଷଣ ଆବେଦନ ବିଚାରାଧୀନ ଥିବା ସମୟରେ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ସ୍ଥଗିତ ରଖିବା ପାଇଁ ଏକ ଆବେଦନ କରାଯାଇଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ କେବଳ ପୁନଃରୀକ୍ଷଣ ଆବେଦନ କାହିଁକି ଗ୍ରହଣ କରାଯିବ ନାହିଁ, ତାହାର କାରଣ ଦର୍ଶାଇବା ପାଇଁ ପ୍ରତିପକ୍ଷଙ୍କୁ ସୂଚନା ଜାରି କରିବାକୁ ଚୟନ କରିଛନ୍ତି ।

27.8.1994 ରେ ଘଟିଥିବା ଏକ ମୋଟର ଦୁର୍ଘଟଣା ସମ୍ବନ୍ଧରେ କ୍ଷତିପୂରଣ ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ ସ୍ୱର୍ଗତ ଡ. ତୁଳସୀ ଦାସ ସଚ୍ଚଦେବାଙ୍କ ଆଇନଗତ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନୂଆଦିଲ୍ଲୀର ପଟିଆଲା ହାଉସ୍ ସ୍ଥିତ ଦାବି ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଏକ ଦାବି କରାଯାଇଥିଲା । ଉକ୍ତ ଦୁର୍ଘଟଣାରେ ଡ. ତୁଳସୀ ଦାସ ସଚ୍ଚଦେବାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିଥିଲା ଏବଂ ତାଙ୍କର କେତେକ ଆତ୍ମୀୟସ୍ୱଜନ ସେଥିରେ ଗୁରୁତର ଭାବେ ଆହତ ହୋଇଥିଲେ । ଏହି ଆବେଦନରେ ଦାବି କରାଯାଇଥିବା ମୋଟ ରାଶି 55.56 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଥିଲା । ଦାବି ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ପଞ୍ଚମ ପ୍ରତିପକ୍ଷ ଡ.

ରମେଶ ଟଣ୍ଡନ ଏବଂ ଅପିଲକାରୀ ବୀମା କମ୍ପାନୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମିଳିତ ଓ ପୃଥକ ଭାବେ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବାକୁ ଥିବା 12.53 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା କ୍ଷତିପୂରଣ ଭାବେ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ ।

ଦାବିଦାରମାନେ ଦାବି ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଦାୟର କରିଥିବା କ୍ଷତିପୂରଣ ଆବେଦନରେ ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ ଏକ ମାରୁତି ଭ୍ୟାନ୍ (ଗାଡ଼ି ସଂଖ୍ୟା HR-03-1300) ଯେଉଁଥିରେ ମୃତକ ଏବଂ ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀ ଓ ସମ୍ପର୍କୀୟମାନେ ଯାତ୍ରା କରୁଥିଲେ, ତାହା ଏକ ମାରୁତି କାର୍ (ଗାଡ଼ି ସଂଖ୍ୟା DL-4C-7741) ସହିତ ଧକ୍କା ହୋଇଥିଲା, ଯାହାକୁ ପଞ୍ଚମ ପ୍ରତିପକ୍ଷ ଅତି ଦ୍ରୁତ ଓ ବେପରୁଆ ଭାବେ ଚଳାଉଥିଲେ ।

ପଞ୍ଚମ ପ୍ରତିପକ୍ଷ ଡ. ରମେଶ ଟଣ୍ଡନ ଦାବି ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଯୁକ୍ତି କରିଥିଲେ ଯେ ମାରୁତି ଭ୍ୟାନ୍‌ର ଦ୍ରୁତ ଓ ବେପରୁଆ ଚାଳନା ଯୋଗୁଁ ହିଁ ଦୁର୍ଘଟଣା ଘଟିଥିଲା ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ ମାରୁତି କାର୍‌ର ଚାଳକଙ୍କୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ଦୋଷମୁକ୍ତ କରାଯିବା ଉଚିତ ଏବଂ ତେଣୁ ମାରୁତି କାର୍‌ର ମାଲିକଙ୍କର କ୍ଷତିପୂରଣ ବହନ କରିବାର କୌଣସି ଦାୟିତ୍ୱ ନାହିଁ । ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ଏହା ଯୁକ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ଆବେଦନରେ ଦାବି କରାଯାଇଥିବା କ୍ଷତିପୂରଣ ପରିମାଣ ଅତ୍ୟଧିକ ଏବଂ ଅତିରଞ୍ଜିତ ଥିଲା । ଦାବି ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ପଞ୍ଚମ ପ୍ରତିପକ୍ଷଙ୍କ ଯୁକ୍ତିକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଅପିଲକାରୀ-ବୀମା କମ୍ପାନୀ, ଯାହାଙ୍କ ନିକଟରେ ଦୁର୍ଘଟଣା ସମୟରେ ମାରୁତି କାର୍ ବୀମାଭୁକ୍ତ ଥିଲା, ତାଙ୍କୁ ଆକଳନ କରାଯାଇଥିବା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପାରିତ କରିଥିଲେ ।

ଦାବି ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ପଞ୍ଚମ ପ୍ରତିପକ୍ଷ, ଯିଏ କି ମାରୁତି କାର୍‌ର ବୀମାଭୁକ୍ତ-ସହ-ମାଲିକ ଅଟନ୍ତି, ଆପତ୍ତି କରିନଥିଲେ, ସ୍ପଷ୍ଟତଃ ଏହି କାରଣରୁ ଯେ ତାଙ୍କୁ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣିତ ରାଶି ବାବଦରେ ଗୋଟିଏ ହେଲେ ପଇସା ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ, ଯେହେତୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବୋଝ ବୀମାକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବହନ କରାଯିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଥିଲା ।

ଅପିଲକାରୀ-ବୀମା କମ୍ପାନୀ ଅନୁଯାୟୀ, ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ବିଭିନ୍ନ ରାୟରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପ୍ରାକୃତିକ ନ୍ୟାୟର ସିଦ୍ଧାନ୍ତର ସ୍ପଷ୍ଟ ଉଲ୍ଲଂଘନ ଥିଲା ଏବଂ ଏହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅନ୍ୟାୟପୂର୍ଣ୍ଣ ଓ ମନମୁଖୀ ଥିଲା । ତେବେ, ଅପିଲକାରୀ ଅନୁଭବ କଲେ ଯେ ବୀମାକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ଆପତ୍ତି କରି କୌଣସି ଅପିଲ ଦାୟର କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ, ତେଣୁ ସେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମ୍ମୁଖରେ ପୁନଃରୀକ୍ଷଣ ଆବେଦନ ଦାୟର କରିବାକୁ ଚୟନ କରିଥିଲେ ।

ଆମ ମତରେ, ଅପିଲକାରୀଙ୍କର ଏହି ଆଭିମୁଖ୍ୟ ଯେ ସେ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 173 ଅଧୀନରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମ୍ମୁଖରେ ଆଦୌ ଅପିଲ ଦାୟର କରିପାରିବେ ନାହିଁ, ତାହା ଏକ

ଭ୍ରାନ୍ତ ଧାରଣା ଉପରେ ଆଧାରିତ । ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୀମାଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ତାଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ପାରିତ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ଆପତ୍ତି କରିନାହାଁନ୍ତି ଏବଂ ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦାୟିତ୍ୱ କେବଳ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ଉପରେ ପଡ଼ିବ, ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୀମା କମ୍ପାନୀକୁ ଅପିଲର ପ୍ରତିକାରରୁ ବଞ୍ଚିତ କରିବା ଅସଙ୍ଗତ ଅଟେ । ଆମେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଦେଖିବା ଯେ ଧାରା 173 ରେ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ଦ୍ୱାରା ଏପରି ଅପିଲ ଦାୟର କରିବା ବିରୁଦ୍ଧରେ କୌଣସି ବାରଣ ରହିଛି କି ନାହିଁ । ଉକ୍ତ ଧାରାଟି ଏହିପରି ପଠିତ ହୁଏ:

> "173. *ଅପିଲ* — (1) ଉପଧାରା (2) ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଧୀନରେ, ଦାବି ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କ ଏକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟଥିତ ଯେକୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି, ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ତାରିଖଠାରୁ 90 ଦିନ ମଧ୍ୟରେ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଏକ ଅପିଲ ଦାୟର କରିପାରିବେ:
>
> ଉଲ୍ଲେଖଥାଉକି, ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଏପରି ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟର ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ କୌଣସି ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ଆବଶ୍ୟକ କରାଯାଏ, ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା କୌଣସି ଅପିଲ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଗ୍ରହଣ କରାଯିବ ନାହିଁ, ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଦେଶିତ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ 25000 ଟଙ୍କା କିମ୍ବା ସେଭଳି ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ରାଶିର 50 ପ୍ରତିଶତ, ଯେଉଁଟି କମ୍ ହେବ, ଜମା କରିନାହାଁନ୍ତି:
>
> ଆହୁରି ଉଲ୍ଲେଖଥାଉକି, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଉକ୍ତ 90 ଦିନର ଅବଧି ସମାପ୍ତ ହେବା ପରେ ମଧ୍ୟ ଅପିଲ ଗ୍ରହଣ କରିପାରିବେ, ଯଦି ସେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୁଅନ୍ତି ଯେ ଅପିଲକାରୀ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଅପିଲ ଦାୟର କରିବାରେ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ କାରଣ ଯୋଗୁଁ ବାଧିତ ହୋଇଥିଲେ ।
>
> (2) ଦାବି ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କ କୌଣସି ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ କୌଣସି ଅପିଲ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ଯଦି ଅପିଲରେ ବିବାଦୀୟ ରାଶି 10,000 ଟଙ୍କାରୁ କମ୍ ହୋଇଥିବ ।"

ଏହି ଧାରାର କେନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ହେଉଛି ଯେ ଅପିଲ କରିବାର ଅଧିକାର "ଦାବି ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କ ଏକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟଥିତ ଯେକୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି" ଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି । କେତେବେଳେ ଏକ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ଦାବି ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟଥିତ ହୋଇପାରିବ, ଯାହା ତାକୁ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 173 ରେ ପରିକଳ୍ପିତ ଅଧିକାରର ପ୍ରୟୋଗ କରିବାକୁ ହକଦାର କରିବ? ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ସମ୍ମୁଖରେ ଉପସ୍ଥାପିତ ଦାବିଗୁଡ଼ିକରେ ବୀମା କମ୍ପାନୀର ଜଡ଼ିତ ହେବାର ଅନୁମତିପ୍ରାପ୍ତ ପରିସରକୁ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 168 ରୁ ସ୍ପଷ୍ଟ କରାଯାଇପାରିବ । ସେହି ଧାରାଟି

ଦାବି ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କୁ କ୍ଷତିପୂରଣ ଆବେଦନ ପାଇବା ପରେ ଏକ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଏ । ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କ ଉପରେ ଏକ ବୈଧାନିକ ବାଧ୍ୟବାଧକତା ରହିଛି ଯେ ସେଭଳି ଅନୁସନ୍ଧାନ କେବଳ "ବୀମାକାରୀଙ୍କୁ ଆବେଦନର ନୋଟିସ୍ ଦେବା ପରେ" ଏବଂ ପକ୍ଷମାନଙ୍କୁ ସୂଚନା ଦେବା ପରେ ଏବଂ କେବଳ ବୀମାକାରୀଙ୍କ ସମେତ ପକ୍ଷମାନଙ୍କୁ ଶୁଣାଣିର ସୁଯୋଗ ଦେବା ପରେ ହିଁ କରାଯାଇପାରିବ । ଏପରି ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବା ପରେ, ଦାବି ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କର ମନମୁଖୀ ଭାବେ ବା ତାଙ୍କ ଇଚ୍ଛା ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପାରିତ କରିବାର କୌଣସି କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ନାହିଁ, ବରଂ କେବଳ "ଏକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଯାହା ତାଙ୍କୁ ନ୍ୟାୟୋଚିତ ମନେ ହେଉଥିବା କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରେ ।" ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରିବେ "ସେହି ରାଶି ଯାହା ବୀମାକାରୀ କିମ୍ବା ଯାନର ମାଲିକ କିମ୍ବା ଦୁର୍ଘଟଣାରେ ଜଡ଼ିତ ଚାଳକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କିମ୍ବା ପରିସ୍ଥିତି ଅନୁଯାୟୀ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ସମସ୍ତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବା ଯେକୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ ।"

କ'ଣ ଏହା କୁହାଯାଇପାରିବ ଯେ ବୀମା କମ୍ପାନୀର ଏପରି ଏକ ମାମଲାରେ ମଧ୍ୟ କୌଣସି ଅଭିଯୋଗ ରହିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ଯେଉଁଠାରେ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ସେହି କମ୍ପାନୀ ପାଇଁ ଅନ୍ୟାୟପୂର୍ଣ୍ଣ ମନେହୁଏ? ଆମକୁ ମନେ ରଖିବାକୁ ହେବ ଯେ ଭାରତରେ ଜାତୀୟକରଣ ହୋଇଥିବା ବୀମା କମ୍ପାନୀଗୁଡ଼ିକ ପାଖରେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଅର୍ଥ ରହିଛି । ସେମାନଙ୍କୁ ଯାହା ପରିଚାଳନା କରିବାକୁ ପଡ଼େ, ତାହା ହେଉଛି ସାର୍ବଜନୀନ ପାଣ୍ଠି । ସେମାନେ ଏହାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ପଇସା ପାଇଁ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ନିକଟରେ ଦାୟୀ । ଯଦି ଏହା ଧରିନିଆଯାଏ ଯେ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଭାବେ ଅନ୍ୟାୟପୂର୍ଣ୍ଣ ମନେହେଲେ ମଧ୍ୟ କୌଣସି ବୀମା କମ୍ପାନୀ ନିଜକୁ ବ୍ୟଥିତ ମନେ କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ଏବଂ ସେଭଳି ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ରାଶି ସାର୍ବଜନୀନ ପାଣ୍ଠିରୁ ଯିବା ଉଚିତ, ତେବେ ଏହା ଦ୍ୱାରା ଲୋକହିତ ହିଁ କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ହୁଏ । ଯଦି ବୀମା କମ୍ପାନୀ ନିକଟରେ ଏହା ବିଶ୍ୱାସ କରିବାର କାରଣ ଥାଏ ଯେ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟଟି ପ୍ରତାରଣାମୂଳକ ଭାବେ ହାସଲ କରାଯାଇଛି, ଯେଉଁ ତଥ୍ୟ ବୀମାଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଜଣାନଥିଲା, ତେବେ କ'ଣ ଆମେ ସେଭଳି ଏକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପୂରଣ କରିବା ପାଇଁ ସାର୍ବଜନୀନ ଅର୍ଥ ଦେବାକୁ ଅନୁମତି ଦେବା ଉଚିତ କି? ଏଭଳି କ୍ଷେତ୍ରରେ, ବୀମା କମ୍ପାନୀ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବେ ବ୍ୟଥିତ ଅନୁଭବ କରିବ । ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣସି ବୈଧାନିକ ବାଧ୍ୟବାଧକତା ନଥାଏ, ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେଭଳି ବ୍ୟଥିତ ବୀମା କମ୍ପାନୀଗୁଡ଼ିକୁ ଅପିଲର ଆଇନଗତ ପ୍ରତିକାର ଖୋଜିବାର ସୁଯୋଗରୁ ବଞ୍ଚିତ କରୁଥିବା କୌଣସି ବ୍ୟାଖ୍ୟାକୁ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ଧାରା 173 କିମ୍ବା ଅଧିନିୟମର ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଏପରି କିଛି ନାହିଁ ଯାହା ବୀମା କମ୍ପାନୀକୁ ଅପିଲର ପ୍ରତିକାର ଆପଣାଇବାରୁ ବାରଣ କରେ, ଯେତେବେଳେ ସେ ଜାଣେ ଯେ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟଟି ଅନ୍ୟାୟପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଟେ ।

ତେଣୁ, ଆମେ ଏହି ମତ ପୋଷଣ କରୁଛୁ ଯେ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 173 (1) ରେ ବ୍ୟବହୃତ "ଦାବି ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କ ଏକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟଥିତ ଯେକୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି"

ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକର ପରିସରଭୁକ୍ତ ହୋଇପାରିବ, ଯେତେବେଳେ ବୀମାଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅପିଲ ଦାୟର କରିବାରେ ବିଫଳ ହୁଅନ୍ତି ।

ଦାବି ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ସମ୍ମୁଖରେ ହିଁ, ଅଧିନିୟମର ଧାରା 149 (2) ରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ସୀମିତ ଆଧାରଗୁଡ଼ିକ ବ୍ୟତୀତ ଦୁଇଟି ପରିସ୍ଥିତିରେ ବୀମାକାରୀଙ୍କୁ ଦାବିର ପ୍ରତିରୋଧ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇପାରିବ । ଗୋଟିଏ ହେଉଛି, ଯେତେବେଳେ ଦାବିଦାର ଏବଂ ବୀମାଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଗୋପନ ବୁଝାମଣା ଥାଏ । ଦ୍ୱିତୀୟଟି ହେଉଛି, ଯେତେବେଳେ ବୀମାଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ଦାବିର ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱିତା କରିବାରେ ବିଫଳ ହୁଅନ୍ତି । ଏହାକୁ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 170 ରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଛି ଯେଉଁଥିରେ ଉଲ୍ଲେଖ ଅଛି:

> "170. କେତେକ ମାମଲାରେ ବୀମାକାରୀଙ୍କୁ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ କରିବା ।
>
> — ଯେଉଁଠାରେ କୌଣସି ଅନୁସନ୍ଧାନ କାଳରେ, ଦାବି ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୁଅନ୍ତି ଯେ—
>
> (a) ଦାବି କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଏବଂ ଯାହାଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଦାବି କରାଯାଇଛି ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଗୋପନ ବୁଝାମଣା ରହିଛି, କିମ୍ବା
>
> (b) ଯାହାଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଦାବି କରାଯାଇଛି ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି ଦାବିର ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱିତା କରିବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଛନ୍ତି,ସେଠାରେ ସେ, ଲିଖିତ ଭାବେ ଲିପିବଦ୍ଧ କରାଯିବାକୁ ଥିବା କାରଣ ସ୍ୱରୂପ, ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇପାରନ୍ତି ଯେ ବୀମାକାରୀ ଯିଏ ସେଭଳି ଦାବି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଦାୟୀ ହୋଇପାରନ୍ତି, ତାଙ୍କୁ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନର ଏକ ପକ୍ଷ ଭାବେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ କରାଯିବ ଏବଂ ସେଭଳି ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ହୋଇଥିବା ବୀମାକାରୀଙ୍କର ତାହା ପରେ, ଧାରା 149 ର ଉପଧାରା (2) ରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରତି କୌଣସି ପ୍ରତିକୂଳ ପ୍ରଭାବ ନପକାଇ, ସେହି ସମସ୍ତ କିମ୍ବା ଯେକୌଣସି ଆଧାରରେ ଦାବିର ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱିତା କରିବାର ଅଧିକାର ରହିବ ଯାହା ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପାଇଁ ଉପଲବ୍ଧ ଯାହାଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଦାବି କରାଯାଇଛି ।"

ଯାହାଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଦାବି କରାଯାଇଥାଏ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି ସାଧାରଣତଃ ଦୁର୍ଘଟଣାରେ ଜଡ଼ିତ ଯାନର ବୀମାଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ହୋଇଥାନ୍ତି । ଯେତେବେଳେ ସେ ତାଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ କରାଯାଇଥିବା ଦାବିର ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱିତା କରିବାରେ ବିଫଳ ହୁଅନ୍ତି, ବୀମାଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପାଇଁ ଉପଲବ୍ଧ ସମସ୍ତ କିମ୍ବା ଯେକୌଣସି ଆଧାରରେ ସେଭଳି ଦାବିର ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱିତା କରିବାର ସୁଯୋଗ ବୀମାକାରୀ ପାଆନ୍ତି । ମୋଟର ଯାନ ଅଧିନିୟମ, 1939 ରେ ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ଏଭଳି ବ୍ୟବସ୍ଥା ନଥିଲା ଏବଂ ସଂସଦ କେବଳ

ମାର୍ଚ୍ଚ 1970 ରେ ଏହାକୁ ସେଥିରେ ସନ୍ନିବେଶିତ କରିଥିଲେ । ବୀମାଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦାବିର ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱିତା କରିବାର ଅଧିକାର ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ସମାପ୍ତ ହେବା ସହିତ ଶେଷ ହୋଇଯାଏ ନାହିଁ ।

"ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱିତା କରିବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଛନ୍ତି" ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକର ଅର୍ଥ କ'ଣ? ସେହି ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକୁ ଏକ ବାସ୍ତବବାଦୀ ଢଙ୍ଗରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯିବା ଉଚିତ । ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱିତା କରିବାର ଅଧିକାର ମଧ୍ୟରେ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅପିଲ ଦାୟର କରି ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱିତା କରିବାର ଅଧିକାର ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେବ । ତେଣୁ, ବୀମାଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ଅଧିନିୟମର ଧାରା 173 ଅଧୀନରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ଅପିଲ ଦାୟର କରି ଦାବିର ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱିତା ଜାରି ରଖିପାରିବେ । ଯଦି ବୀମାଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ଅପିଲ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୁଅନ୍ତି, ତାହା ମଧ୍ୟ ଉକ୍ତ ଦାବିର ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ଭାବେ ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱିତା କରିବାରେ ବିଫଳତା ସଦୃଶ ହେବ । ଅନେକ ସମୟରେ, ବୀମାଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଯେତେବେଳେ କୁହାଯାଏ ଯେ ତାଙ୍କ ଉପରେ କୌଣସି ଦାୟିତ୍ୱ ଲଦି ଦିଆଯିବ ନାହିଁ କାରଣ ତାହା ବୀମାକାରୀଙ୍କ ଉପରକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ ହୋଇଯାଇଛି, ସେତେବେଳେ ସେ ଦାବିର ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱିତା କରିବାର ଇଚ୍ଛା ହରାଇ ବସନ୍ତି । ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ବୀମାଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ମଧ୍ୟପଥରେ ଦାବିର ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱିତାରୁ ଓହରି ଯାଇଥିଲେ । ଏଭଳି ପରିସ୍ଥିତିରେ, ଅଧିନିୟମ ବୀମାକାରୀଙ୍କୁ ବୀମାଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପାଇଁ ଉପଲବ୍ଧ ସମସ୍ତ ଆଧାରରେ ଏହାର ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱିତା କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ କରେ ।

ନରେନ୍ଦ୍ର *କୁମାର ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଜଣେ ବନାମ ୟାରେନିସା ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ,* [1998] 9 SCC 202 ମାମଲାରେ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦୁଇଜଣିଆ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କ ଏକ ନ୍ୟାୟପୀଠ ମୋଟର ଯାନ ଅଧିନିୟମ, 1939 ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଧୀନରେ ବୀମାଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ଏବଂ ବୀମାକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମିଳିତ ଭାବେ ଦାୟର କରାଯାଇଥିବା ଏକ ଅପିଲର ବଜାୟ ରଖିବା ଯୋଗ୍ୟତା ଉପରେ ବିଚାର କରିଥିଲେ । ବିଜ୍ଞ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏହା ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନିଆଯାଇଥିଲା ଯେ ଯେତେବେଳେ ବୀମାଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ଅପିଲ ଦାୟର କରିଥିଲେ, ସେତେବେଳେ ବୀମାକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ବୀମାଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପାଇଁ ଉପଲବ୍ଧ ଆଧାରରେ ଅପିଲ କରିବା ଉନ୍ମୁକ୍ତ ନୁହେଁ । *ଚିନ୍ନମା ଜର୍ଜ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ବନାମ ଏନ୍.କେ. ରାଜୁ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ,* [2000] 4 SCC 130 ମାମଲାରେ, ଦୁଇଜଣିଆ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କ ଏକ ନ୍ୟାୟପୀଠ ବର୍ତ୍ତମାନର ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନରେ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ଅପିଲର ପରିସର ଉପରେ ବିଚାର କରିଥିଲେ । ଉକ୍ତ ଅପିଲ ଏପରି ଏକ ସମୟରେ କରାଯାଇଥିଲା ଯେତେବେଳେ ବୀମାଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ମଧ୍ୟ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ଆପତ୍ତି କରି ଏକ ଅପିଲ ଦାୟର କରିଥିଲେ । ସେହି ମାମଲାରେ ମଧ୍ୟ, ପରିସ୍ଥିତି ପ୍ରାୟ ପୂର୍ବ ନିଷ୍ପତ୍ତି ପରି ସମାନ ଥିଲା । ତେଣୁ, ବିଜ୍ଞ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିମାନେ ମତବ୍ୟକ୍ତ କରିଥିଲେ ଯେ ବୀମାକାରୀ ମାଲିକ କିମ୍ବା ଚାଳକ ସହିତ ସମ୍ପୃକ୍ତ ହୋଇ ଆଇନକୁ ପରିହାସ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଏହିପରି ଭାବେ, ଉପରୋକ୍ତ ଦୁଇଟିଯାକ ନିଷ୍ପତ୍ତିରେ ଏକ ସାଧାରଣ ପରିସ୍ଥିତି ଜଡ଼ିତ ଥିଲା ଯେଉଁଠାରେ

ବୀମାକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାୟର କରାଯାଇଥିବା ଅପିଲକୁ ବଜାୟ ରଖିବା ଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ ବୋଲି କୁହାଯାଇଥିଲା, ଯେହେତୁ ବୀମାଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ଆପତ୍ତି କରି ଏକ ଅପିଲ ଦାୟର କରିଥିଲେ । ତେଣୁ, ସେଥିରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ନୀତିଗୁଡ଼ିକ ତଥ୍ୟଗତ ପରିସ୍ଥିତି ଆଧାରରେ ପ୍ରଭେଦନୀୟ ଅଟନ୍ତି ।

ତେଣୁ, ଆମେ ଏହି ମତ ଗ୍ରହଣ କରୁଛୁ ଯେ ବୀମା କମ୍ପାନୀ ପାଇଁ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 173 ଅଧୀନରେ ଥିବା ଅଧିକାରର ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ଉନ୍ମୁକ୍ତ ଅଟେ, ଯେହେତୁ ବୀମାଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ତାଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ପାରିତ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅପିଲ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲେ । ସ୍ଥିତି ଏପରି ହୋଇଥିବାରୁ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାୟର କରାଯାଇଥିବା ପୁନଃରୀକ୍ଷଣ ଆବେଦନକୁ ଉକ୍ତ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 173 ଅଧୀନରେ ଏକ ଅପିଲ ଆବେଦନ ଭାବେ ବିବେଚନା କରାଯିବା ଉଚିତ । ଅପିଲକାରୀଙ୍କୁ ଅପିଲର ଆଧାର ଇତ୍ୟାଦି ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ଆବେଦନରେ ସଂଶୋଧନ କରିବାକୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇପାରିବ । ଅପିଲକାରୀ ସେହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଏକ ଆବେଦନ କରିବା ପାଇଁ ସ୍ୱାଧୀନ ଅଟନ୍ତି । ଯଦି ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ସ୍ଥଗିତ ରଖିବା ପାଇଁ କୌଣସି ଆବେଦନ ଦାୟର କରାଯାଏ, ତେବେ ତାହା ଗୁଣବତ୍ତା ଆଧାରରେ ବିଚାର କରାଯିବା ଉଚିତ ଏବଂ ସେଥିରେ ଉପଯୁକ୍ତ ଆଦେଶ ପାରିତ କରାଯାଇପାରିବ ।

ଉପରୋକ୍ତ ମନ୍ତବ୍ୟ ସହିତ ଆମେ ଏହି ଅପିଲର ଫଏସଲା କରୁଛୁ ।

କେ.କେ.ଟି. ଅପିଲଟିର ଫଏସଲା କରାଗଲା ।

<u>ଅସ୍ୱୀକରଣ</u>

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ" ।

<u>ଭାଷାନ୍ତର :</u>

ଅମରେଶ୍ୱର ମିଶ୍ର, ଅନୁବାଦକ,
ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ ।